

Του **Πάνου Κοσμά***

Στις ηλεκτρονικές σελίδες του randiera.gr φιλοξενείται μια οπωσδήποτε ιδιόμορφη, «μετα-συνεδριακή» συζήτηση για το 4ο Συνέδριο του «NAP για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση». Με επίκεντρο, κυρίως, την **Προγραμματική Πρόταση Διαλόγου και Μάχης** 21 μελών του NAP ([εδώ](#)) και την **Πρόταση Σύνθεσης και Υπέρβασης** έξι μελών της Πολιτικής Επιτροπής ([εδώ](#)), κείμενα τα οποία και έχω συνυπογράψει.

Στις πολιτικές θέσεις αυτών των κειμένων ασκούν πολιτική κριτική τέσσερα άρθρα, των σ. **Βασίλη Τζώτζη** ([εδώ](#)), **Δημήτρη Δεσύλλα** ([εδώ](#)), **Νίκου Στραβελάκη** ([εδώ](#)) και **Γιώτας Ιωαννίδου** ([εδώ](#)), από διαφορετική σκοπιά, επιχειρηματολογία και ύφος το καθένα.

1. Πόσο «αντι-ΣΥΡΙΖΑ» ήμασταν;

Ως γνωστόν, το ΚΚΕ **τσουβαλιάζει** την ΑΝΤΑΡΣΥΑ με τον ΣΥΡΙΖΑ και σήμερα με τη ΛΑΕ: «Αγκαζέ ο οπορτουνισμός ανεμίζει την ξεφτισμένη σημαία της “ενότητας της αριστεράς”, αλλά δεν μπορεί να κρύψει το πραγματικό του πρόσωπο».

Φαίνεται πως η απαράδεκτη κριτική βρίσκει ευήκοα αυτιά σε πολλούς.

Γι αυτό και το ζήτημα της ΛΑΕ αλλά και του ΣΥΡΙΖΑ ανάγεται σε **κύρια διαχωριστική γραμμή** ανάμεσα στην αστική και την εργατική πολιτική, μετατρέπεται σε **κριτήριο επαναστατικότητας**. Αντί να προτάσσεται, ως πρώτιστο, το κριτήριο της στάσης μας απέναντι στην αστική πολιτική και της γραμμής με την οποία αυτή θα ηττηθεί και δι’ αυτής της θέσης να κρίνονται και οι μαχόμενες μεταρρυθμιστικές δυνάμεις, γίνεται το ανάποδο.

Ο σ. Τζώτζης, στο [άρθρο του](#) αναρωτιέται **«Πόσο “αντι-ΣΥΡΙΖΑ” ήμασταν ή θα έπρεπε να είμαστε»;** Και εκτιμά ότι «Μερικές φορές συζητάμε “ξεχνώντας” όσα λέγαμε και γράφαμε μέσα στο 2015!». Ο σ. Δεσύλλας, στο δικό του [άρθρο](#) ενισχύει την απαράδεκτη κριτική της ηγεσίας του ΚΚΕ: **«Το 2014... κομμάτια της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, αλλά και παράγοντες της αριστερής διανόησης και δημοσιογραφίας, καλλιεργούσαν στον λαό ολέθριες αυταπάτες για τον ΣΥΡΙΖΑ.** Καλούσαν το λαό και τη νεολαία σε κριτική στήριξη του **ΣΥΡΙΖΑ** ή έστω της αριστερής τάσης του (μετέπειτα ΛΑΕ)».

«Παράγοντες της αριστερής διανόησης»!

Σεβασμός στους συντρόφους δεν σημαίνει και πολιτική συμφωνία μαζί τους. Συνεπάγεται, όμως, έναν άλλο, έναν **εργατικό πολιτισμό** και όχι τέτοιους χαρακτηρισμούς και μάλιστα ανώνυμους, για αγωνιστές με τους οποίους πέρασε και περάσαμε δύσκολες στιγμές μαζί...

Στο ζήτημα της ουσίας: η αντικαπιταλιστική, επαναστατική και κομμουνιστική Αριστερά δεν μετριέται με το «πόσο αντι-ΣΥΡΙΖΑ» είναι. **Δεν ετεροπροσδιορίζεται.** Έχει τη δική της, **αυτοτελή** φυσιογνωμία, πρόγραμμα στρατηγικής και τακτικής, τη δική της μαζική και μετωπική πολιτική.

Με το **κριτήριο** του σ. Τζώτζη θα έπρεπε να αναρωτηθούμε επίσης, «πόσο αντι-ΚΚΕ είμαστε;» ή πόσο «αντι-αναρχικοί είμαστε;».

Αυτό το κριτήριο δεν οδηγεί πουθενά. Πρόκειται για **αυτοκτονικό ετεροπροσδιορισμό!**

Το πραγματικό ερώτημα – κριτήριο είναι:

Πόσο ελκτική και πειστική, πόσο σωστή και μαζική ήταν και είναι **η δική μας** φυσιογνωμία, το πρόγραμμα και η πολιτική μας, **σε σχέση με τα συμφέροντα και τις αγωνίες της εργατικής τάξης, των λαϊκών στρωμάτων, της νεολαίας, των γυναικών**, που συνθλίβονται από τη μνημονιακή και καπιταλιστική βαρβαρότητα.

Σε αυτό οφείλουμε, πρώτα από όλα, να τοποθετηθούμε **εμείς οι ίδιοι** αυτοκριτικά. Διαφορετικά, όσο κι αν παλεύουμε για την «αυτοτέλεια», θα καταλήγουμε να στριφογυρίζουμε διαρκώς γύρω από τους διάφορους «πόλους» του ρεφορμισμού, και ο λαός, γύρω από τις διάφορες πτέρυγες της αστικής πολιτικής. Εξάλλου, **περισσότερο «αντι-ΣΥΡΙΖΑ» από το ΚΚΕ** δεν μπορούσε να υπάρξει. Παρόλα αυτά, στις εκλογές του 2015 σχεδόν υποδιπλασίασε την επιρροή του, ηττήθηκε κατά κράτος από τον ΣΥΡΙΖΑ.

2. Τι γράφαμε για τον ΣΥΡΙΖΑ;

Επειδή, όμως, πράγματι δεν πρέπει να συζητάμε «ξεχνώντας όσα λέγαμε και γράφαμε» στο παρελθόν, υπενθυμίζω απλά **όσα έγγραφα** (scripta manent) μαζί με άλλους δέκα συντρόφους, στο κείμενο με τίτλο «Εργατική Λαϊκή Αντεπίθεση», για το τότε Πανελλαδικό Σώμα του ΝΑΡ τον **Οκτώβριο του 2014**, τέσσερις μήνες **πριν** την πρώτη κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ. (narnet.gr, Διάλογος για το Πανελλαδικό Σώμα»).

Γράφαμε:

«Ο ΣΥΡΙΖΑ, από αριστερό μικροαστικό κόμμα της ρεφορμιστικής διαχείρισης εντός του καπιταλισμού, έχει περάσει πλέον *σε μια “αριστερή” διαχείριση εντός του μνημονιακού κεκτημένου, του νεοφιλελευθερισμού, της ΕΕ και του ΝΑΤΟ.* [...] Πρόκειται για μια πολιτική που αποβάλλει τον όποιο ριζοσπαστισμό της και *οδηγείται αντικειμενικά σε αντίθεση με τις ανάγκες της εργατικής και λαϊκής, εκλογικής και πολιτικής βάσης*, την οποία απέκτησε μετά το 2012... Η ενδεχόμενη και πιθανή, μάλιστα, κυβερνητική συνεργασία με το αστικό εθνικιστικό “αντιμνημονιακό” κόμμα των ΑΝΕΛ, [...], σημαίνει κυβέρνηση δεμένη χειροπόδαρα στο αμερικανονατοϊκό, ευρωπαϊκό και αστικό πλαίσιο».

Και παρακάτω:

«Εάν το εργατικό λαϊκό κίνημα ενσωματωθεί στην κυρίαρχη συμβιβαστική πολιτική διαχείρισης του ΣΥΡΙΖΑ, όχι μόνο δεν θα γκρεμίσει το αντιδραστικό μνημονιακό κεκτημένο, αλλά κινδυνεύει να γνωρίσει νέες και ίσως, πολύ πιο οδυνηρές ήττες από τις ρεβανσιστικές διαθέσεις του κεφαλαίου».

Εκτίμηση για την τότε «αριστερή τάση του (μετέπειτα ΛΑΕ)»:

«Εάν τα παραπάνω συγκροτούν την κυρίαρχη πλευρά του ΣΥΡΙΖΑ, υπάρχει και η εργατική-λαϊκή βάση του, καθώς και η δευτερεύουσα – μειοψηφική πλευρά μιας αριστερής ριζοσπαστικής πολιτικής στο πλαίσιό του, που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ανάπτυξη αγωνιστικών κινήσεων και δράσης. Η τελευταία, όμως, παρά κάποιες μαχητικές αντιδράσεις, υποτάσσεται επικίνδυνα το τελευταίο διάστημα στην κυρίαρχη πολιτική της συμβιβασμένης ηγεσίας και, αν δεν αλλάξει στάση, κινδυνεύει να αποκοπεί πλήρως από το ριζοσπαστισμό των λαϊκών αναγκών, να συμβάλει στον ευνουχισμό του μαζικού κινήματος».

Παρακάτω:

«Αυτή η πολιτική (σ.σ. η “κυρίαρχη συμβιβαστική πολιτική διαχείρισης του ΣΥΡΙΖΑ”), *...δεν αλλάζει “από τα μέσα”*, όπως δείχνει η αρνητική πείρα στην ιστορία της Αριστεράς».

Οι διατυπώσεις είναι σαφείς.

Όσοι είναι καλόπιστοι αγωνιστές και θέλουν να ονομάζονται κομμουνιστές «της νέας εποχής», μπορούν να καταλάβουν και οφείλουν συντροφικά να αναγνωρίσουν ότι η κριτική τους, όσον αφορά τις **«ολέθριες**

αυταπάτες για τον ΣΥΡΙΖΑ» και την «κριτική στήριξη του **ΣΥΡΙΖΑ** ή έστω της αριστερής τάσης του (μετέπειτα ΛΑΕ)», δεν μας αφορά.

3. «Αριστερό Μέτωπο» ή «Αριστερή Συμμαχία για την Ανατροπή»;

Ο σ. Στραβελάκης, στο δικό του [άρθρο](#) γράφει:

«Για τον εξαρτημένο Ελληνικό καπιταλισμό που περιγράφεται στο “κείμενο της μειοψηφίας” το **αριστερό μέτωπο** είναι απαραίτητος στόχος [...]. Μια τακτική που θυμίζει στο αλήστου μνήμης σύνθημα “αλλαγή δε γίνεται χωρίς το ΚΚΕ”» (σ.σ., σύνθημα το οποίο, το 1981, σηματοδοτούσε τη μετατροπή του τότε ΚΚΕ σε «δορυφόρο» του ΠΑΣΟΚ).

Και αλλού: «Θα προσπεράσω επίσης το θέμα της επιδίωξης **πολιτικού μετώπου** με το ΚΚΕ και τη ΛΑΕ που προκρίνει το “κείμενο της μειοψηφίας”» (οι τονισμοί, δικοί μας).

Τόσο στην Προγραμματική Πρόταση Διαλόγου και Μάχης, όσο και στην Πρόταση Σύνθεσης και Υπερβάσης, **πουθενά** δεν αναφέρεται ο όρος «αριστερό» ή «πολιτικό μέτωπο με το ΚΚΕ και τη ΛΑΕ». Και αυτό **συνειδητά**, όπως θα εξηγηθεί.

Εάν διάβαζε απροκατάληπτα ο σύντροφος τα κείμενά μας, θα έβλεπε ότι στο πρώτο κείμενο αναφέρεται:

«Το Αντικαπιταλιστικό Εργατικό Μέτωπο (ΑΕΜ) είναι το κοινωνικοπολιτικό μέτωπο της τακτικής για όλη την περίοδο. Αναπτύσσεται και μετεξελίσσεται με άλματα στις στροφές της ταξικής πάλης. Στις σημερινές συνθήκες χρειάζεται να συγκεκριμενοποιηθεί στην πρόταση για ένα Αντικαπιταλιστικό **Εργατολαϊκό Μέτωπο**».

Εξηγείται το γιατί οφείλουμε να κάνουμε αυτή την αλλαγή «στις σημερινές συνθήκες» και προτείνονται τρεις συγκεκριμένες αναπροσαρμογές στο ΑΕΜ:

α) στο επίπεδο του μαζικού κινήματος, το **Ενωτικό Μαχητικό Κίνημα της Εργασίας** υπό τη δημοκρατική ηγεμονία μιας **Ενιαίας Ταξικής Συσπείρωσης Συνδικάτων**,

β) στην πολιτική σφαίρα, η **Αριστερή Ανατρεπτική Συμμαχία** και

γ) στο επίπεδο της στρατηγικής πρωτοπορίας, ο **Πόλος της επαναστατικής κομμουνιστικής Αριστεράς** προς το κόμμα της εποχής μας, με τη συνεισφορά της ΑΝΤΑΡΣΥΑ».

Η πρόταση για μια «Αριστερή Συμμαχία Ανατροπής» απευθύνεται **πολιτικά** (και όχι κινηματικά) **και** σε ΚΚΕ, ΛΑΕ και μαζικά δρώντα αναρχικό χώρο. Αποτελεί συγκεκριμένη **έκφραση**, συγκεκριμένη **πλευρά και μορφή** του γενικού, κοινωνικοπολιτικού μετώπου **«στην πολιτική σφαίρα»**. Όπως ρητά διατυπώνεται **«Δεν είναι στρατηγικοπολιτικό οργανωτικό μέτωπο** τύπου ΑΝΤΑΡΣΥΑ».

Γιατί όχι «αριστερό πολιτικό μέτωπο», αλλά «Αριστερή **Συμμαχία** για την Ανατροπή» με τις μαχόμενες δυνάμεις της ρεφορμιστικής Αριστεράς; Διότι, στη σημερινή περίοδο «...το επαναστατικό πρόγραμμα τακτικής δεν έχει κατακτήσει τη δημοκρατική ηγεμονία μέσα στην Αριστερά. Σε άλλες συνθήκες, όπου ο όρος αυτός πληρούται, δεν μπορεί να αποκλειστεί εκ των προτέρων».

Η «Συμμαχία»: «[...] σέβεται την αυτοτέλεια των άλλων δυνάμεων». Για την ακρίβεια, σημαίνει **ποιοτικά διαφορετικούς βαθμούς συμφωνίας και αυτοτέλειας** του καθενός, σε σχέση με ένα πολιτικό μέτωπο, το οποίο απαιτεί **πολύ ανώτερους**. Για αυτό τονίζεται ότι η πρόταση για Συμμαχία **«επιβάλλει, επιτρέπει και “περιφρουρεί”** την απαραίτητη προγραμματική, πολιτική και οργανωτική **αυτοτέλεια** της επαναστατικής αντικαπιταλιστικής και αντιιμπεριαλιστικής Αριστεράς».

Γιατί όχι «αριστερό πολιτικό μέτωπο», στις σημερινές συνθήκες; Γιατί αυτό θα σημαίνει

«προσχώρηση, διάχυση ή πρακτική δορυφόρου των δυνάμεων επαναστατικής αναφοράς γύρω από τους πόλους του μαχόμενου ρεφορμισμού».

Και αυτό, «δεν οδηγεί μονάχα στην ακύρωση του επαναστατικού προγράμματος, αλλά και στην ακύρωση κάθε μετωπικής πολιτικής πρότασης για την ανατροπή και κάθε προσπάθειας ταξικής ανασυγκρότησης του μαζικού κινήματος. Δεν βοηθά ούτε τις δυνάμεις του εργατολαϊκού μεταρρυθμισμού να απεγκλωβιστούν προγραμματικά και οργανωτικά από τον “αστικό – δημοκρατικό μεταρρυθμισμό”. Τα ιστορικά γεγονότα της δεκαετίας επιβεβαίωσαν την ορθότητα αυτής της εκτίμησης».

Είναι, λοιπόν, φανερό ότι η προαναφερθείσα, συγκεκριμένη πρόταση μετωπικής τακτικής, **σε τίποτε δεν «θυμίζει στο αλήστου μνήμης σύνθημα “αλλαγή δε γίνεται χωρίς το ΚΚΕ”»**. Αντίθετα, η συγκεκριμένη κριτική του σ. Στραβελάκη **θυμίζει την «αλήστου ηθικής» κριτική του ΚΚΕ στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ και το ΝΑΡ**.

4. Συμμαχίες με τμήματα του κεφαλαίου:

Ο σ. Στραβελάκης γράφει με τον ίδιο αναπόδεικτο τρόπο:

«Βέβαια πρέπει συμπληρωματικά να επισημάνω ότι η μειοψηφία εξηγεί την επιχειρηματολογία της για τις συμμαχίες και με τις διεθνείς ενδο-ιμπεριαλιστικές αντιθέσεις. Ως τέτοιες θεωρεί τις αντιθέσεις ανάμεσα στο τμήμα του κεφαλαίου που επιδιώκει τη συνέχιση της παγκοσμιοποίησης και εκείνο που επιδιώκει τον προστατευτισμό. Είναι μια λαϊκομετωπική τακτική που θυμίζει τη στροφή της Comintern μετά το 1933”».

Οι διατυπώσεις εδώ δεν είναι σαφείς, υπονοείται όμως ότι προτείνουμε «συμμαχίες» με κάποιο «τμήμα του κεφαλαίου» διαπράττοντας **σοβαρό ατόπημα**. Γιατί, στην Προγραμματική Πρότασή μας διευκρινίζεται με σαφήνεια ότι:

«...οι διασπάσεις της αστικής πολιτικής ενισχύουν τις τάσεις για επαναστατικά γεγονότα και καταστάσεις, μπορεί να διευκολύνουν την αυτοτελή εμφάνιση της εργατικής πολιτικής στο προσκήνιο της Ιστορίας, με την **απαραίτητη προϋπόθεση να μη μετατρέπεται σε ουρά της μιας ή της άλλης αστικής πτέρυγας**» (σ.σ., ο τονισμός δικός μας).

Το θέμα όμως δεν είναι μόνο αυτό.

Αν η εποχή μας είναι μια λίγο πολύ **συνέχεια του ιμπεριαλισμού** της εποχής του Λένιν, τότε αυτό που είναι αναγκαίο είναι ένα συνεπέστερο, αλλά επί της ουσίας **ίδιο κόμμα με αυτό του σημερινού ΚΚΕ** και ένα **μέτωπο ανάλογο με αυτό του ’33**, λιγότερο ή περισσότερο διορθωμένα.

Όμως, από το 1933 ως τώρα, έχουν συμβεί **κοσμοϊστορικές αλλαγές** τις οποίες έχουμε περιγράψει διεξοδικά. Μέσα από την κυριαρχία των πολυεθνικών πολυκλαδικών μονοπωλίων, τις ποιοτικά εξελισσόμενες καπιταλιστικές ολοκληρώσεις, τη γιγαντιαία συρρίκνωση του αγροτικού πληθυσμού και τη μονοπωλιακή συγκέντρωση της γης, την ηγεμονική και κυρίαρχη παρουσία του χρηματοπιστωτικού τομέα, την ποιοτική συρρίκνωση των παραδοσιακών ενδιάμεσων στρωμάτων, το λυσσώδες ξαναμοίρασμα αγορών και δρόμων εμπορίου, τη νέα δημιουργία κρατών – προτεκτοράτων και τους υπερτοπικούς πολέμους, **ο καπιταλισμός μετασχηματίζεται ποιοτικά**.

Οι μετασχηματισμοί στη συγκέντρωση του κεφαλαίου, στο κράτος, στις ολοκληρώσεις, στην οργάνωση της εργασίας και τους όρους απόσπασης υπεραξίας οδήγησαν στη σημερινή νέα του βαθμίδα, στο σημερινό νέο στάδιο ή στη σημερινή **νέα εποχή αντιδραστικής του ανάπτυξης και κρίσης**.

Το θέμα λοιπόν, είναι πως επειδή είμαστε ακριβώς σε μια νέα εποχή, απαιτείται **σύγχρονη** μετωπική πολιτική, **σύγχρονο** κομμουνιστικό κόμμα, **σύγχρονο** ταξικό εργατικό κίνημα.

Αυτή είναι η βάση της διαφορετικής προσέγγισης, επ' αυτού να συζητήσουμε.

Ξέρουμε πως υπάρχουν σύντροφοι και μάλιστα ηγετικά στελέχη εντός και εκτός NAP, που δεν δέχονται αυτή την προσέγγιση. Αλλά να γράψουν, να μιλήσουν, να επιχειρηματολογήσουν και όχι να εκτρέπουν τη συζήτηση.

Συμπερασματικά: Είναι κάτι παραπάνω από φανερό, ότι η τακτική που προτείνουμε δεν είναι «μια λαϊκομετωπική τακτική που θυμίζει τη στροφή της Comintern μετά το 1933». Αντίθετα, **προφυλάσσει** τόσο από τα στρατηγικά και τακτικά λάθη της Κομιντέρν, όσο και από τα λάθη του τότε τροτσκιστικού και αναρχικού ρεύματος, παρά τις σημαντικές συνεισφορές όλων.

Συνεπώς, η εκτίμηση του σ. Στραβελάκη είναι **αυθαίρετη**, εάν όχι **κακόβουλη**.

5. Η στάση απέναντι στις ρεφορμιστικές δυνάμεις

Ο σ. Τζώτζης γράφει, ότι ο ρεφορμισμός «... **ΔΕΝ** αντλεί δύναμη από τις ίδιες πηγές με τις **οργανώσεις επαναστατικής αναφοράς**. Πρέπει να αναγνωρίζουμε πως αντλεί δύναμη από την κυρίαρχη ιδεολογία».

Ο σύντροφος δεν κάνει την απαραίτητη **διάκριση** ανάμεσα

α) στον **αστικό ρεφορμισμό** με φιλολαϊκές διακηρύξεις (π.χ., Σάντερς, Κόρμπιν, σοσιαλδημοκρατία, ΠΑΣΟΚ του 1970 - '80, κυρίαρχη γραμμή του ΣΥΡΙΖΑ πριν το 2015 κ.α.) και

β) στον **εργατολαϊκό αριστερό ρεφορμισμό** (π.χ., Μελανσόν, πρώην «αριστερή τάση» του ΣΥΡΙΖΑ - Αριστερό Ρεύμα, αναρχικά και αντιεξουσιαστικά ρεύματα κ.α.). Φυσικά, οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των δυο αυτών ρευμάτων συχνά δεν είναι πάντοτε καθαρές, ακριβώς λόγω του ενδιάμεσου ταξικού χαρακτήρα τους, που τα οδηγεί σε μια «θολή» στρατηγικοπολιτική φυσιογνωμία.

Όπως αναφέρεται στην Προγραμματική Πρόταση, με το πρώτο ρεύμα «...απαιτείται αποφασιστικός διαχωρισμός δίχως να αποκλείεται πρόσκαιρη κοινή δράση για την αντιμετώπιση μεγαλύτερων κινδύνων» (π.χ., κοινή δράση των Μπολσεβίκων με τον εσέρο Κερένσκι για την αντιμετώπιση του πραξικοπήματος του Κορνίλοφ, το Σεπτέμβριο του 1917).

Με την εργατολαϊκή ρεφορμιστική Αριστερά «...απαιτείται συμμαχία τακτικού χαρακτήρα, χωρίς υποταγή ή αποδοχή της ηγεμονίας της» (ένα καλό παράδειγμα είναι η πολιτική και εκλογική συμμαχία του τουρκικού «Κόμματος Εργασίας» απέναντι στο φιλοκουρδικό HDP).

Συμφωνούμε με το σ. Τζώτζη ότι το πρώτο ρεύμα, **κυρίως** «αντλεί δύναμη από την κυρίαρχη ιδεολογία», παρά τη χρήση αριστερών συμβόλων, στόχων και εννοιών. Όμως, αυτή είναι μια **μισή αλήθεια**. Γιατί, την «αντλεί» **με διαφορετικό τρόπο** και, ορισμένες φορές, σε ισχυρή διαφοροποίηση με το νεοφιλελευθερισμό, και την ακροδεξιά.

Διαφορετικά δεν θα μπορεί να εξηγηθούν οι διαφορές του Σάντερς ή του Κόρμπιν, με την Κλίντον, τον Τραμπ, την Μέι.

Δεν ισχύει το ίδιο με το δεύτερο ρεύμα. Ο εργατολαϊκός αριστερός ρεφορμισμός, κυρίως «αντλεί τη δύναμή του» από τους πόθους και ταυτόχρονα, τις αυταπάτες **της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων**, παρότι επηρεάζεται ή μπορεί και να ηγεμονεύεται από την «κυρίαρχη ιδεολογία». Δρα στο μαζικό εργατικό, λαϊκό και νεανικό **κίνημα**. Άρα «αντλεί δύναμη» και από αυτό. Μιλά στο όνομα του μαρξισμού, του σοσιαλισμού ακόμη και της επανάστασης. Άρα, «αντλεί δύναμη» και από την **εργατική ιδεολογία**.

Όμως, το ρεύμα αυτό, για ταξικούς λόγους, ποτέ δεν μπορεί να είναι συνεπές «μέχρι το τέλος». Δεν μπορεί να είναι **ουσιαστικά** εργατικό, μαρξιστικό, κομμουνιστικό. Για αυτούς τους λόγους απαιτείται: Αφενός, μια **συγκεκριμένη** μετωπική τακτική απέναντί του, ανάλογα με την περίοδο και τη δυναμική των συσχετισμών, ώστε να τραβιέται, εν συνόλω ή εν μέρει, προς το αναγκαίο πρόγραμμα πάλης σε όφελος του μαζικού κινήματος των εργαζομένων με ταυτόχρονη ενίσχυση της αυτοτέλειας της αντικαπιταλιστικής, επαναστατικής και κομμουνιστικής Αριστεράς.

Με αυτό το σύνθετο τρόπο θεωρούμε πως πρέπει να αντιμετωπίζονται τα πράγματα. Διαφορετικά θα προσχωρούσαμε σε ένα **«τέλος της πολιτικής σκέψης»**, στην κομμουνιστική Αριστερά. Τέλος που εμφανίζεται με διάφορα πρόσωπα: Μονοπώλια θα υπάρχουν πάντα, άρα ο ιμπεριαλισμός ως στάδιο θα υπάρχει πάντα, ως την ανατροπή του καπιταλισμού – πάει και τελείωσε! Ρεφορμιστές οι μεν ρεφορμιστές οι δε, με τον καπιταλισμό είναι όλοι –δε βαριέσαι! Ή, **«επιβεβαιωθήκαμε που τα πούλησε ο ΣΥΡΙΖΑ** και ας σαρώνει ο καπιταλισμός το σύμπαν! Και άλλα τέτοια σπουδαία αποφθέγματα.

6. Εχθροί ή ταλαντευόμενοι, δυνητικοί σύμμαχοι:

Η άποψη του σ. Τζώτζη, **όπως είναι διατυπωμένη**, τοποθετεί τον εργατολαϊκό αριστερό ρεφορμισμό στην αστική ιδεολογία, άρα και στους **εχθρούς** της εργατικής πολιτικής.

Πρόκειται για εξαιρετικά σοβαρό λάθος. Γιατί ακυρώνει τη μετωπική τακτική **με τα μαχόμενα, επηρεασμένα από το ρεφορμισμό, εργατολαϊκά στρώματα**. Ή το λιγότερο σε διαχωρισμό των κοινωνικών από τις πολιτικές συμμαχίες, όπως ακριβώς κάνει το ΚΚΕ που προωθεί την εργατολαϊκή **κοινωνική** συμμαχία με ρεφορμιστικά κοινωνικά ρεύματα χωρίς όμως τακτικές **πολιτικές** συμμαχίες με τους εκπροσώπους τους –εξ ου ο απομονωτισμός, ο σεχταρισμός και οι αποτυχίες τους). Και στις δυο περιπτώσεις, τα εργατολαϊκά στρώματα με τις αντίστοιχες απόψεις και αυταπάτες **χαρίζονται εκ των προτέρων** στην αστική ιδεολογία και πολιτική.

Η τοποθέτηση του σ. Δεσύλλα δεν αρνείται την ανάγκη μετωπικής τακτικής απέναντι στα εργατολαϊκά, αριστερά ρεφορμιστικά ρεύματα. Συγκεκριμένα, όπως και η Απόφαση του 4ου Συνεδρίου του ΝΑΡ, προτείνει την «προωθητική κοινή δράση όλης της μαχόμενης Αριστεράς», μέσα στο «Εργατικό Κίνημα».

Αλλά τι είναι «κοινή δράση»; Γιατί δεν συγκεκριμενοποιείται; Είναι η επιδίωξη για κοινά προγράμματα αγώνα στα σωματεία; Είναι η προσπάθεια κοινών καθόδων στους ΟΤΑ; Είναι μόνο η συμμετοχή σε κοινές συγκεντρώσεις; Τι είναι ακριβώς;

Συμφωνούμε με το σ. Δεσύλλα στην εκτίμησή του ότι «Η νικηφόρα φιλολαϊκή αντιμετώπιση όλων αυτών των (σ.σ., αντιλαϊκών) πολιτικών εξελίξεων, **ΑΠΑΙΤΕΙ την πραγματική (όχι φαντασιακή και εικονική) πολιτική αυτοτέλεια του ΝΑΡ και της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, ευρύτερα της ανατρεπτικής Αριστεράς**».

Αλλά αμέσως παρακάτω, θέτει το **λάθος κριτήριο** για την πολιτική αυτοτέλεια: «Κλειδί γι' αυτό είναι η πολιτική τοποθέτηση απέναντι στις “ενδιάμεσες” διαχειριστικές, κυβερνητικές και δήθεν ρεαλιστικές “αριστερές λύσεις” τύπου Κόρμπιν και Μελανσόν, Τσίπρα και συνεπέστερων εκδοχών – παραλλαγών του».

Σίγουρα, η αντικαπιταλιστική επαναστατική Αριστερά και γενικότερα, το εργατικό επαναστατικό υποκείμενο και πολιτική, δεν υπάρχουν μόνον **καθ'εαυτό**, αλλά **και σε σχέση** με τα άλλα κοινωνικοπολιτικά ρεύματα.

Όμως, **το κύριο** δεν είναι η πολιτική τοποθέτηση «απέναντι» στη «διαχειριστική Αριστερά». Το κύριο είναι **η πολιτική τοποθέτηση απέναντι στον ταξικό αντίπαλο**, στο κεφάλαιο, τις κυβερνήσεις του, την ΕΕ, τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ, απέναντι στην αστική πολιτική και ιδεολογία. Αυτή η πολιτική έλκει ή όχι τα εργατολαϊκά στρώματα.

Γενικότερα, «**κλειδί**» για την αυτοτέλεια της αντικαπιταλιστικής και επαναστατικής Αριστεράς δεν είναι ποτέ το «απέναντι», το «αντί». Δεν είναι η άρνηση. **Κλειδί είναι η «θέση»**. Κλειδί είναι **το πρόγραμμά της, η πράξη της και η αναγνώρισή τους** από σημαντικά τμήματα της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων.

Ο σ. Δεσύλλας, ακριβώς στο «κλειδί», κάνει το ίδιο λάθος με το σ. Τζώτζη: δεν κάνει την προαναφερθείσα, αναγκαία διάκριση μεταξύ του αστικού και του εργατολαϊκού ρεφορμισμού. Οι διατυπώσεις του απέχουν ένα μόλις βήμα από το να χαρακτηριστεί η ΛΑΕ, αλλά και το ΚΚΕ, η αναρχία κ.α., ως **εχθροί** της εργατικής πολιτικής ή ως «συστημική Αριστερά».

Στην ουσία της, αυτή η πολιτική αντίληψη, θεωρητικοποιεί και «ευλογεί» την αδυναμία μας: τον **κατακερματισμό** που μας έχει επιβληθεί από την αστική πολιτική. Στην ουσία της, ασυνείδητα, αρκείται σε εικονικές μάχες κατακερματισμένων πρωτοποριών. Κι αυτό, όταν η εποχή μας, **ακριβώς λόγω του κατακερματισμού**, απαιτεί ένα συγκεντρωμένο και πολύμορφο «**διακλαδικό στρατό**» (μέτωπο), με «**στρατηγικό επιτελείο**» (κόμμα – δημοκρατικό ηγεμόνα) και ένα σοβαρό «**σχέδιο μάχης**» (πρόγραμμα στρατηγικής – τακτικής).

7. Ντε και καλά συμμαχία με το ρεφορμισμό;

Ο σ. Στραβελάκης γράφει ότι η «μειοψηφία» του NAP προτείνει «...μια τακτική που λέει ότι πρέπει ντε και καλά να συμμαχήσουμε με το ρεφορμισμό για να νικήσουμε το ρεφορμισμό».

Από πού βγάζει άραγε αυτό το συμπέρασμα;

Στην Πρόταση Σύνθεσης και Υπέρβασης, στην οποία αναφέρεται, ρητά γράφεται ότι η μετωπική πρότασή μας «Κινείται στη βάση του **γενικού αντικαπιταλιστικού προγράμματος** (Θέση 58 της ΠΕ), όχι σε αποσπασματικά στοιχεία του. **Όχι “όπως να ‘ναι”**, όχι **“πάση θυσία”**! Απαλλαγμένοι όμως και από το **φετιχισμό των διατυπώσεων και του διαχωρισμού** που μας διακρίνει».

Και στην Προγραμματική Πρόταση Διαλόγου και Μάχης, αναφέρεται ότι η πρόταση για την Αριστερή Συμμαχία Ανατροπής «Κινείται στη βάση των **συνολικών στόχων** και προγράμματος» και «όχι σε αποσπασματικά στοιχεία τους». «Πρόκειται για μια σύνθετη και πολύμορφη διαδικασία, που **αφορά μια ολόκληρη περίοδο** και δεν υλοποιείται με διαρκείς και γραφικές “επικλήσεις ενότητας”. Πόσο χρόνο; Όσο χρόνο χρειάστηκε π.χ. ο Σαράφης από βενιζελικός στρατιωτικός να γίνει αρχηγός του ΕΛΑΣ. Πρόκειται, δηλαδή για μια πρόταση πολιτικών συμμαχιών με αρχές και πρόγραμμα, στόχους και μέσα, προσανατολισμό και σκοπό. Είναι μια συνεκτική πρόταση με αρχή, μέση και τέλος.

Συνεπώς, οι εκτιμήσεις ότι η μετωπική μας πρόταση «λέει ότι πρέπει ντε και καλά να συμμαχήσουμε με το ρεφορμισμό», βρίσκεται μόνο στη φαντασία όσων το ισχυρίζονται.

8. Προσπερνάμε το ζήτημα της ΕΕ;

Ο σ. Στραβελάκης γράφει: «Θα προσπεράσω επίσης το θέμα της επιδίωξης πολιτικού μετώπου με το ΚΚΕ και τη ΛΑΕ που προκρίνει το “κείμενο της μειοψηφίας”, χωρίς να κάνει μνεία για την τοποθέτηση των συγκεκριμένων χώρων για κομβικά ζητήματα όπως αυτό της άμεσης ρήξης και εξόδου από την Ευρωπαϊκή Ένωση».

Εμείς δεν προσπερνάμε αυτά τα **κομβικά ζητήματα** με την ίδια ευκολία με την οποία τα προσπερνά ο σύντροφος.

Καταρχήν, στην Προγραμματική Πρόταση Διαλόγου και Μάχης, αναφέρεται ρητά:

«Η έξοδος από το ευρώ και την ΕΕ αποτελούν την πιο κρίσιμη και αποφασιστική πλευρά αυτής

της πάλης», ενάντια στην αστική πολιτική.

Και στα δυο κείμενα της «μειοψηφίας», όσον αφορά το πρόγραμμα τόσο του ΑΕΜ, όσο και της «Αριστερής Συμμαχίας για την Ανατροπή», υπάρχει μια παραπομπή στη θέση 58 των Θέσεων της ΠΕ του ΝΑΡ (σελ. 75) και στην οποία ρητά αναφέρεται η **«Αντικαπιταλιστική αποδέσμευση από την ΕΕ και την Ευρωζώνη** στην προοπτική μιας εργατικής, σοσιαλιστικής διεθνοποίησης».

Στο κείμενο μας δηλώνεται η **συμφωνία** με το «Αντικαπιταλιστικό Πρόγραμμα Πάλης» των Θέσεων. Στην Προγραμματική Πρόταση, όσον αφορά το πρόγραμμα του μετώπου, θεωρείται ως «κομβικό ζήτημα» το παρακάτω: **«Ξήλωμα του μνημονιακού καθεστώτος διεθνούς επιτροπείας, διαγραφή του χρέους, ήττα των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων, έξοδος από το ευρώ, την ΕΕ, το ΔΝΤ και το ΝΑΤΟ»** (σ.σ., τα πλάγια, δικά μας).

Δεν βάζουμε, βέβαια, τη λέξη **«άμεση»** στην πάλη για την έξοδο από το ευρώ και την ΕΕ, όπως κάνει ο σ. Στραβελάκης. Διότι δεν ξέρουμε αν η «έξοδος από την ΕΕ» πρέπει να γίνει ακριβώς **αμέσως** μετά τον επόμενο τόνο του ρολογιού μας ή τον μεθεπόμενο.

Εμείς θεωρούμε ότι η «έξοδος από την ΕΕ» χρειάζεται να γίνει στόχος, όχι μόνο δικός μας, αλλά της **πλειοψηφίας** του εργατικού και λαϊκού κινήματος, για να γίνει **πολιτικά - υλικά** «άμεσος» στόχος. Θεωρούμε ότι η υλοποίησή του αφορά μια **ολόκληρη ιστορική περίοδο** ταξικών αγώνων και όχι λεκτικά παιχνίδια.

Από εκεί και πέρα, καθόλου δεν προσπερνάμε τις θέσεις του ΚΚΕ και της ΛΑΕ γύρω από την ΕΕ και το ευρώ. Κοινό χαρακτηριστικό τους είναι ότι και οι δυο υιοθετούν εν μέρει την έξοδο από την ΕΕ, αλλά με ισχυρές αντιφάσεις. Το ΚΚΕ **την υιοθετεί**, αλλά «αναβάλλει» την πάλη για αυτήν μέχρι την κατάκτηση της εξουσίας και απορρίπτει την έξοδο από το ευρώ. Η ΛΑΕ επίσης **έχει υιοθετήσει** το στόχο της «ρήξης με την ΕΕ», ενώ την υποτιμά σε σχέση με την έξοδο από το ευρώ και το «εθνικό νόμισμα». Είναι αξιοσημείωτο ότι και δυνάμεις του αναρχικού και αντιεξουσιαστικού χώρου, ο οποίος παλιότερα περιφρονούσε τέτοια πολιτικά αιτήματα, ανεβάζει ψηλά την πάλη ενάντια στην ΕΕ. Επίσης, αντίθετα με όσους τις προσπερνούν με αδικαιολόγητη ευκολία, αξιολογούμε ως θετικές τις **κοινές διαδηλώσεις** της ΛΑΕ με την ΑΝΤΑΡΣΥΑ και άλλες δυνάμεις, με σύνθημα **«έξω από την ΕΕ»**, σε Θεσσαλονίκη και Αθήνα.. Πρόκειται για αποτέλεσμα της επίδρασης των εσωτερικών και ευρωπαϊκών εμπειριών και των δικών τους διεργασιών, αλλά και της συμβολής του αντικαπιταλιστικού προγράμματος που αποκαλύπτει ότι, στο ζήτημα της εξόδου από την ΕΕ, μπορούν να **μετατοπίζονται θετικά** ευρύτερες δυνάμεις.

9. Με τις θεωρίες της εξάρτησης και των σταδίων;

Η εκ μέρους του σ. Στραβελάκη ταύτιση των θέσεων της «μειοψηφίας» του ΝΑΡ με το θεωρητικό σχήμα της «εξάρτησης» και των «σταδίων», είναι **τουλάχιστον ατυχής** εάν όχι **διαστρεβλωτική**.

Σε κανένα από τα δυο κείμενα δεν αναφέρεται καν η λέξη «εξάρτηση» ως θεωρητικός ή πολιτικός όρος. Για αυτό και ο σύντροφος αναγκάζεται να καταφύγει σε λογικές ασυνέχειες:

«...το “κείμενο της μειοψηφίας” θεωρεί ότι ο ολοκληρωτικός καπιταλισμός **εγκαθίσταται στον παρόντα χρόνο** μέσω του μνημονιακού καθεστώτος επιτροπείας. Είναι **προφανές** ότι το “κείμενο της μειοψηφίας” παραπέμπει σε μια εκδοχή του σχήματος της “εξάρτησης”» (σ.σ., οι τονισμοί δικοί μας).

Γιατί **«είναι προφανές»;**

Καταρχήν, η Πρόταση Σύνθεσης και Υπέρβασης, στην οποία αναφέρεται ο σύντροφος, γράφει: «...το καταπιεστικό **ευρωμνημονιακό καθεστώς επιτροπείας** [...] επιβάλλει μια βάρβαρη “επανίδρυση” και πλήρη “εγκαθίδρυση” του ολοκληρωτικού καπιταλισμού στην Ελλάδα».

Οι όροι «επανίδρυση» και «πλήρης εγκαθίδρυση» του ολοκληρωτικού καπιταλισμού, σημαίνουν ακριβώς ότι ο ολοκληρωτικός καπιταλισμός **προϋπήρχε**, ότι είχε ήδη «εγκατασταθεί», αλλά μέσω της κρίσης και της ωθούμενης αστικής πολιτικής «επανιδρύεται», «εγκαθίσταται πλήρως» (η έμφαση βρίσκεται στο «πλήρως»). Ή, όπως περιγράφουν οι Θέσεις της ΠΕ και άλλα κείμενα του ΝΑΡ, «μπαίνουμε στην καρδιά του ολοκληρωτικού καπιταλισμού».

Ο ισχυρισμός ότι «το “κείμενο της μειοψηφίας” παραπέμπει σε μια εκδοχή του σχήματος της “εξάρτησης”» είναι τόσο «προφανής» όσο και ο γνωστός ισχυρισμός, «ο αστυνόμος είναι μπουζούκι».

Παρακάτω, με τον ίδιο αυθαίρετο τρόπο, ο σ. Στραβελάκης ισχυρίζεται: «Η πολιτική συμμαχιών του “κειμένου της μειοψηφίας”, για την Ελληνική περίπτωση, μπορεί να στηριχτεί μόνο στην καθυστέρηση της Ελληνικής κοινωνίας αποτέλεσμα της εξάρτησης. Αυτή δικαιολογεί την ανάκτηση πρώτα της ανεξαρτησίας κατόπιν της δημοκρατίας και κάποτε το σοσιαλισμό» (σ.σ., το συντακτικό του ίδιου). Ο σύντροφος «χρεώνει» στη «μειοψηφία του ΝΑΡ» τη γνωστή «θεωρία των σταδίων» προς την επανάσταση και μάλιστα, έχει καταλάβει ακριβώς **και τη σειρά** αυτών των «σταδίων»: πρώτο στάδιο «της ανεξαρτησίας», δεύτερο «κατόπιν της δημοκρατίας» και τρίτο, «κάποτε το σοσιαλισμό».

Τον παραπέμπουμε όμως ξανά στο κεφάλαιο Δ.3 της Προγραμματικής Πρότασης Διαλόγου και Μάχης, με τίτλο **«Η μετάβαση προς την επανάσταση»**. Εκεί, μέσα από μια **ολόκληρη ανάλυση**, η άποψή μας «...συνδέει τη μετάβαση προς την επανάσταση με τα διαλεκτικά ιστορικά άλματα στη συνειδητοποίηση κι οργάνωση της ίδιας της εργατικής τάξης και των λαϊκών συμμαχών της».

Εκεί οι θεωρίες των «σταδίων προς την επανάσταση» **θεωρούνται λάθος** διότι «...συναρτούν την πορεία από τις **συμμαχίες με τμήματα της αστικής τάξης**, δηλαδή, από τους αντιπάλους της επανάστασης». Ενώ, προστίθεται, οι «αντιλήψεις για μια “επανάσταση-μονόπρακτο”, είτε την εξαρτούν στενά από την κομματική πρωτοπορία, είτε βλέπουν γραμμικά την εξέλιξη κάθε ημιαυθόρμητης εξέγερσης σε επανάσταση».

10. «Σκιαμαχία» η συζήτηση και η εργατική δημοκρατία;

Η σ. Ιωαννίδου στο [άρθρο](#) της χαρακτηρίζει την όλη μετασυνεδριακή συζήτηση **«σκιαμαχία»**. Αλήθεια, τα συμπεράσματα για το Συνέδριο είναι «σκιαμαχία»;

Ή μήπως δεν θα ήταν σκιαμαχία αν κρυβόμαστε;

Αλλά ποιος άνοιξε ξανά τη συζήτηση; Ποιος μίλησε γι αυτούς που επιδιώκουν «κόμμα παιδική χαρά»; (!!!!) «κόμμα χαλαρή συνομοσπονδία», γι αυτούς που «επιδιώκουν «να κάνουν κακό στο κόμμα»; Λίγο και θα χαρακτηριστούμε και οπουρτοζηνοβιφικό κέντρο με ειδικές διασυνδέσεις με ξένα κέντρα (θα λέγαμε τροτσκιστικό αλλά μας πρόλαβε άλλος)

Γιατί λοιπόν πετά την μπάλα στην εξέδρα; Γιατί σιωπά λέγοντας πολλά και τίποτα για το θέμα; Συμφωνεί με την πρόταση «να παρουσιάζονται ισότιμα και οι προτάσεις που αναφέρονται σε ένα επιμέρους θέμα και αυτές που έχουν το χαρακτήρα προγραμματικής συμβολής»; Συμφωνεί ή μάλλον πώς δικαιολογεί την άποψη με την οποία συντάχθηκε πως «μόνο οι αντιτιθέμενες πλατφόρμες και όχι τα κείμενα συμβολής» να παρουσιάζονται ξεχωριστά στο συνέδριο;

Πού βρέθηκε αυτό; Από πού συμπεραίνεται;

Τέλος τι ακριβώς συνέβη κατά τη γνώμη της, τι επεξεργασίες είχαν συμβεί για καιρό και το σώμα καταψήφισε ακόμη και την πρόταση του γραφείου να παρουσιαστεί η πρόταση των 6 μελών της απελθούσας ΠΕ όπως στοιχειωδώς απαιτεί η δημοκρατική λειτουργία ενός κομμουνιστικού κόμματος έως τη δεκαετία του 1930; Η ίδια **υπερασπίζει ή όχι** το δικαίωμα της μειοψηφίας της ΠΕ να παρουσιάσει

εισηγητικά την Πρότασή της στους αντιπροσώπους του Συνεδρίου; Το θεωρεί **αυτονόητο** δικαίωμα, το **θέτει υπό όρους ή διαφωνεί**; Και αλήθεια, είμαστε «οι μικροϊδιοκτήτες» και ποιος είναι ο «μεγαλομαγαζάτορας»;

Έτσι με αυτό το στυφό και διχαστικό ύφος θα πάει το πράγμα;

Επίλογος

Είναι αναγκαίο να καταπολεμήσουμε το πνεύμα της επί της ουσίας διάσπασης και των φαινομένων έκπτωσης της πολιτικής συζήτησης σε χαρακτηρισμούς, προσωπικές επιθέσεις, προκαταλήψεις κ.λπ. Όστε η εφαρμογή των αποφάσεων, η ευθύνη των οργάνων, η κριτική και αυτοκριτική να πρυτανεύσουν. Οι πολιτικοί και κοινωνικοί συσχετισμοί είναι (έγιναν) στην κυριολεξία, πολύ δύσκολοι.

Είναι ανάγκη να συγκρουστούμε με τον καιρό μας και την κυρίαρχη πολιτική ως τα ακρότατα όρια της αυταπάρνης. Να επικοινωνήσουμε με την άλλη, την αθέατη πλευρά της σκέψης των σπουδαίων κοινωνικών αγωνιστών που εξακολουθούν να μη το βάζουν κάτω, όσο και αυτών που νοιώθουν πως δεν πάει άλλο αλλά δεν βλέπουν, πως μπορεί να πάει αλλιώς. Με την άλλη πλευρά της σκέψης που παραμονεύει για να δει, κι ας μη το βλέπει ακόμα, το πώς μπορούν να αλλάξουν τα πράγματα.

*** Μέλος του NAP για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση και μέλος του ΠΣΟ της ANTAPSYA**